

Nr 312.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överenskommelse om svensk-danskt samarbete för bekämpande av mul- och klövsjukan; given Stockholms slott den 29 april 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 29 april 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena och chefen för finansdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, följande.

Den i flera europeiska länder för närvarande pågående mul- och klövsjukeepizootien inkom under senare delen av sistlidet år från Tyskland till Danmark, där farsoten utbröt den 26 augusti 1937. Med den ökning i antalet sjukdomsfall, som på senare tid konstaterats i vårt södra grannland, har faran för sjukdomens överförande till Sverige aktualiserats.

Erinras må, att — enligt vad som torde vara allmänt erkänt — det mest effektiva tillvägagångssättet vid mul- och klövsjukans bekämpande utgöres av nedslaktning av alla klövbärande djur i de kreatursbesättningar, som angripas av sjukdomen, samt nedgrävning på stället av alla djuren eller — när tillräckligt betryggande anordningar kunna träffas — slaktning på närliggande slakthus av ännu icke angripna djur. I samband med nedslaktningen böra vidtagas i möjligaste mån effektiva avspärrningsåtgärder av vederbörande distrikt och desinfektion av den smittade egendomen. Har klövbärande djur från annan egendom varit i smittfarlig beröring med slaktad besättning, bör sådant djur likaledes slaktas och desinfektion äga rum å egendomen i erforderlig utsträckning. Dessutom bör profylaktisk seruminjektion företagas å besättningar, som varit utsatta för risken att smittas från angripen besättning. Då det icke ansetts rimligt, att de enskilda djurägarna själva skola bära de stora förluster, som nedslaktningsmetodens tillämpning medför, plägar ersättning av statsmedel lämnas för nedslaktade kreatur. De kostnader, som av denna anledning drabba statsverket, kunna i händelse epizootien får större utbredning bliva mycket betydande. Såsom exempel härå kan erinras om att epizootien i Sverige åren 1924—1927 förorsakade statskassan en utgift av nära 23 miljoner kronor, varav cirka 16 miljoner kronor i ersättningar för nedslaktade djurbesättningar.

Vad föreliggande fall angår har Danmark hittills lyckats genom snabba och effektiva åtgärder begränsa epizootiens fortsatta utbredning. De anstalter, som därvid vidtagits, hava bestått i ett strängt tillämpande av nedslaktningsmetoden i förening med profylaktisk serumbehandling, s. k. ringympning av kreatursbesättningarna på sådana gårdar, som varit belägna i trakten kring gården med den smittade besättningen. Under de senaste månaderna — februari, mars och april — har emellertid samtidigt med att sjukdomen tagit ny fart i andra delar av Europa en påtaglig försämring i läget inträtt. Sålunda ha i Danmark under sagda månader intill den 19 april inträffat sammanlagt 42 fall mot under tiden 26 augusti 1937—31 januari 1938 endast 16 fall. I samtliga dessa 58 fall har nedslaktning skett. I ersättning för inlösen av de nedslaktade besättningarna hava utgivits tillhoppa omkring 930,000 danska kronor. Därjämte hava i anskaffningskostnader för använt serum åtgått cirka 120,000 danska kronor. Genom försäljning av kött m. m. från slaktade, ehuru icke angripna djur beräknas emellertid inflyta så stort belopp, att nettoersättningarna för inlösta kreatursbesättningar för närvarande torde kunna uppskattas till ungefär 800,000 danska kronor.

Erfarenheterna från tidigare mul- och klövsjukeepizootier hava givit vid handen, att sjukdomens utbrott i vårt land i regel förorsakas av smittöverföring från Danmark. Då de förluster och kostnader såväl för det allmänna som för enskilda, vilka sjukdomens uppträdande medför, alltid måste befaras bliva betydande, är det för Sveriges del ett uppenbart och starkt intresse, att sjukdomen såvitt möjligt hejdas i Danmark. Det är fördenskull ur svensk synpunkt angeläget, att mul- och klövsjukekampanjen därstädes bedrives på möjligast effektiva sätt, och framför allt att nedslaktningsmeto-

den — som vid föregående epizootier plägat tidigare övergivits i Danmark än vad fallet varit hos oss — hålles vid makt så länge överhuvud taget den epizootologiska situationen gör detta påkallat. Det torde under dylika omständigheter få anses ligga i Sveriges intresse att på vissa villkor och under förutsättning av ömsesidighet lämna Danmark ekonomiskt bistånd till möjliggörande av ett förlängt bekämpande därstädes av mul- och klövsjukan medelst användande av nedslaktningsmetoden.

Sedan med utgångspunkt från detta betraktelsesätt förberedande överläggningar ägt rum mellan representanter för medicinalstyrelsen i Sverige och veterinärdirektoratet i Danmark, beslöt Kungl. Maj:t — efter framställning från danskt håll — den 22 innevarande april, att förhandlingar i ämnet skulle upptagas med ombud för danska regeringen. Till ombud å svensk sida utsågos generaldirektörerna K. Bergendal och A. Höjer med besiktningsveterinären professor H. Magnusson såsom sakkunnigt biträde. Förhandlingarna, som ägde rum i Stockholm med början nämnda den 22 april, hava resulterat i ett förslag till överenskommelse angående svensk-danskt samarbete för bekämpande av mul- och klövsjukan. Detta förslag torde som bilaga få fogas till dagens protokoll.

Vidkommande förslagets innehåll må anföras följande.

Sedan under punkt 1) fastslagits, att mul- och klövsjukans bekämpande är ett väsentligt och ömsesidigt intresse för de bägge länderna, angivas under punkt 2) de anordningar av olika slag — i första hand nedslaktning, avspärrning, desinfektion och profylaktisk seruminjektion — som böra vidtagas i nämnda syfte.

Enligt punkt 3) skall, då mul- och klövsjuka uppträder i det ena av de båda fördragsslutande länderna, det andra landet vara förpliktadt att bidra till utgifterna för sjukdomens bekämpande. Förutsättning härför skall vara omedelbart igångsättande och oavbrutet upprätthållande av de i punkten 2) angivna veterinära föranstaltningarna. Nedslaktning bör principiellt tillämpas i hela det smittade landet. Undantag bör dock kunna medgivas beträffande särskilda besättningar, varvid man närmast åsyftar besättningar med högt och erkänt avelsvärde. Möjlighet lämnas vidare öppen för de båda ländernas regeringar att träffa överenskommelse om undantagande av viss del av det smittade landet från nedslaktningsmetodens tillämpning.

Enligt punkt 4) begränsas bidragsskyldigheten till att avse av statsmedel utgående ersättningar för nedslaktade djur. Kostnader för djurens nedslaktning och nedgrävning, likasom de ofta betydande utgifterna för desinfektion och serumbehandling, samt kostnader för veterinärens resor och andra utgifter för sjukdomens bekämpande falla däremot utanför bidragsskyldigheten.

Bidragsplikten skall icke inträda omedelbart vid utbrottet av sjukdomen, utan först vid en senare tidpunkt. Då slaktersättningarna i Danmark — såsom förut nämnts — beräknas för närvarande uppgå till omkring 800,000 danska kronor, har det i förevarande läge ansetts naturligt att taga nämnda summa till utgångspunkt för bidragsberäkningen. Enligt vad i punkt 5) av förslaget föreskrives, skall bidraget utgå med belopp motsvarande 40 procent av vad som i slaktersättningar överskjuter 800,000 danska kronor intill en sammanlagd slaktersättningskostnad av 1,800,000 danska kronor samt därefter med 50 procent. Den totala bidragssumman, enligt punkt 6) begränsad till 500,000 danska kronor, skulle vid sådant förhållande upp-

nås, när slaktersättningarna uppgå till sammanlagt 2,000,000 danska kronor, varav följaktligen tre fjärdedelar skulle bestridas av det bidragsmottagande och en fjärdedel av det bidragsgivande landet. Försäljningsvärdet av vid nedslaktning tillgodogjorda djurdelar skall avräknas, innan bidraget beräknas. För den händelse mul- och klövsjuka skulle uppträda jämväl i det bidragsgivande landet, skall — sedan slaktersättningarna därstädes uppnått nyssberörda belopp av 800,000 danska kronor — å det upplöpande bidragsbeloppet avräknas ett belopp, motsvarande 40 respektive 50 procent av slaktersättningarna i det bidragsgivande landet.

Enligt punkten 6) begränsas — såsom nämnts — den totala bidragssumman till högst 500,000 danska kronor. Intill dess detta belopp är nått, är det bidragsmottagande landet förpliktat att fullfölja tillämpningen av nedslaktningsmetoden. Undantag härifrån kan dock medgivas, exempelvis för sådant fall, att en fortsatt tillämpning av metoden vore ur veterinär synpunkt att anse som meningslös. För dylikt undantag fordras dock överenskommelse mellan de båda ländernas regeringar. Enligt sista stycket i punkt 6) kan den totala bidragssumman höjas till högst 1,000,000 danska kronor, om regeringarna äro eniga om att fortsätta med tillämpningen av nedslaktningsmetoden.

Enligt punkt 7) skall av regeringen i vardera landet tillsättas en sakkunnig kommission med uppgift att — under inbördes samverkan kommissionerna emellan — biträda i frågor rörande tillämpningen av överenskommelsen och kontrollen av med bidragsubbetalningen sammanhängande förhållanden. För kontrollen erforderligt material skall av vardera landet ställas till förfogande.

I punkten 8) föreskrives, att de båda ländernas veterinära bestämmelser icke beröras av överenskommelsen.

Överenskommelsens giltighetstid är enligt punkt 9) begränsad till utgången av mars månad 1939. Efter denna tidpunkt skola bidrag enligt överenskommelsen snarast möjligt regleras.

Över förslaget till avtal hava efter remiss yttranden avgivits av *medicinalstyrelsen*, *lantbruksstyrelsen* och *statskontoret*, vilka samtliga lämnat förslaget utan erinran.

Vidkommande frågans statsfinansiella och anslagstekniska konsekvenser har statskontoret anfört följande.

Huruvida och med vilket belopp Sverige — därest den föreslagna överenskommelsen träffas — kan bliva bidragsskyldigt till Danmark, blir givetvis beroende på den kommande utvecklingen och kan nu icke överblickas. Då mul- och klövsjukeepizooti för närvarande pågår i Danmark, lär man emellertid böra räkna med att Sverige på grund av överenskommelsen får under nästkommande budgetår vidkännas en utgift motsvarande högst 500,000 kronor eller — under de i punkt 6) andra stycket angivna förutsättningar — högst 1 miljon kronor i danskt mynt. Medel för ändamålet torde böra äskas av riksdagen.

Statskontoret vill erinra om, att förekommande ersättningar för kreatur, som på grund av mul- och klövsjuka kunna komma att nedslaktas i Sverige, äro avsedda att bestridas från det under nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Övriga utgifter. Enligt statskontorets mening borde detta anslag lämpligen anlitas jämväl för här förväntade utgifter. Anslaget har emellertid för nästa budgetår redan beviljats av riksdagen (se riksdagens skr. nr 9),

därvid anslagsbeloppet bestämts till allenast 100,000 kronor. Vid sådant förhållande torde Kungl. Maj:t böra för ändamålet hos riksdagen äska ett särskilt anslag under nionde huvudtiteln. Anslaget, vilket torde böra givas förslagsanslags karaktär, synes böra upptagas med lägst 500,000 kronor.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att under senare delen av nästlidet *Departements-
chefen.* år mul- och klövsjuka utbrutit i Danmark och att under sistförflutna tre månader ett flertal fall därstädes förekommit. Även om man genom snabba och rigorösa föranstaltningar hittills lyckats begränsa epizootiens fortsatta utbredning, föreligger dock särskilt inför den nu förestående varmare årstiden med dess livligare förbindelser mellan länderna ökad fara för vidare spridning. Det är under sådana omständigheter synnerligen angeläget, att liksom hittills effektiva åtgärder till sjukdomens bekämpande vidtagas. Framför allt är det i sådant avseende önskvärt, att — trots därmed ofrånkomligen förbundna dryga kostnader — nedslaktningsmetoden alltjämt hålles vid makt. Att så sker måste med hänsyn till risken av smittans överförande till Sverige anses såsom ett gemensamt intresse för Sverige och Danmark. Det synes mig för den skull naturligt, att under vissa villkor och betingelser man från svensk sida lämnar Danmark ekonomiskt stöd vid det fortsatta bekämpandet av farsoten.

Det är från nu angivna utgångspunkter som de förhandlingar upptagits, vilka lett till här återgivna förslag till överenskommelse angående svensk-danskt samarbete på förevarande område. Överenskommelsen tager närmast sikte på den föreliggande situationen men har i sin utformning erhållit en fullt ömsesidig karaktär. Förslaget, som lämnats utan erinran av de hörda myndigheterna, synes mig lämpligt avvägt.

Enligt förslaget till överenskommelse skall bidragsskyldigheten avse allenast utgivna ersättningar för slaktade kreatur, däremot ej andra kostnader för mul- och klövsjukans bekämpande, såsom utgifter för desinfektion och serumbehandling. Såsom ovan nämnts uppskattas storleken av de hittillsvarande slaktersättningarna i Danmark till omkring 800,000 kronor netto. För dessa kostnader skall Danmark självt helt svara. Den därefter inträdande bidragsskyldigheten har avvägrats på sådant sätt, att, när slaktersättningarna totalt uppgå till 2,000,000 kronor, Danmark skall självt stå för tre fjärdedelar eller 1,500,000 kronor och Sverige för en fjärdedel eller 500,000 kronor. Vid en total slaktersättningskostnad av 3,000,000 kronor utgör Danmarks andel 2,000,000 kronor och Sveriges 1,000,000 kronor. Därutöver kan Sveriges bidrag icke stiga. Intill dess nyss berörda totala slaktersättningsbelopp av 2,000,000 kronor netto blivit nått, är Danmark förpliktat att fortsätta med nedslaktningen, såvida annan överenskommelse med Sverige ej träffas. Därefter blir nedslaktningsmetodens fortsatta upprätthållande beroende på särskilda förhandlingar mellan de båda regeringarna. Samtliga i det föregående angivna siffror avse dansk mynt.

Överenskommelsens giltighetstid har begränsats till utgången av mars 1939. Därest verkningarna av överenskommelsen visa sig motsvara vad man

nu synes hava anledning att hoppas, torde i god tid före giltighetstidens utlöpande överenskommelsens förnyande böra tagas under övervägande.

På sätt statskontoret framhållit i sitt i ärendet avgivna yttrande, kan det svenska bidraget beräknas komma att uppgå till högst 500,000 eller, under vissa förutsättningar, högst 1,000,000 danska kronor. För att bereda medel till denna utgift torde ett särskilt anslag till Bidrag till bekämpande av mul- och klövsjukan i Danmark böra uppföras under nionde huvudtiteln. Anslaget, vilket bör givas förslagsanslags karaktär, synes böra upptagas med ett belopp motsvarande ungefärlig maximibelastning eller 850,000 kronor.

Jämlikt § 54 riksdagsordningen torde proposition i ärendet kunna avlåtas utan hinder av att den för propositioners avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tiden gått till ända.

Under åberopande av vad sålunda anförts och under erinran att frågan om den föreslagna överenskommelsens slutliga godkännande och undertecknande torde böra upptagas först sedan riksdagen beviljat de för överenskommelsens fullföljande erforderliga medlen, hemställer föredragande departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bekämpande av mul- och klövsjukan i Danmark* för budgetåret 1938/1939 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 850,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

P. Gullstrand.

Bilaga.

Förslag

till

överenskommelse angående svensk-danskt samarbete för bekämpande av mul- och klövsjukan.¹

Mellan svenska och danska regeringarna har följande överenskommelse träffats:

1) Enighet råder därom, att genomförandet av de mest effektiva åtgärder till förhindrande av mul- och klövsjukessmittans utbredning, när sjukdomen konstateras i ett av de två länderna, är av väsentligt och ömsesidigt intresse för bägge länderna.

2) Såsom det mest effektiva tillvägagångssättet anses nedslaktning av alla klövbärande djur i de angripna besättningarna och nedgrävning på stället av alla djuren eller — när tillräckligt betryggande anordningar kunna träffas — slaktning på ett närliggande slakthus av de ännu icke angripna djuren. I samband med nedslaktningen vidtagas författningsenligt föreskrivna avspärrningsåtgärder av vederbörande distrikt och desinfektion av den smittade egendomen. Har klövbärande djur från annan egendom varit i smittfarlig beröring med den slaktade besättningen, bör sådant djur likaledes slaktas och desinfektion företagas på egendomen i erforderlig utsträckning. Dessutom bör profylaktisk seruminjektion företagas å besättningar, som varit utsatta för smitta från den angripna besättningen, därest icke förflutit mer än ett fåtal dagar efter det att den smittfarliga förbindelsen ägt rum.

Om för en period, då nedslaktning av smittade besättningar eljest företages, undantag från nedslaktning i enlighet med vad under punkt 3) sägs medges för viss besättning, skola strängast möjliga avspärrningsåtgärder vidtagas intill dess desinfektion på egendomen utförts. Detta sista gäller också om nedslaktning endast delvis företages av den orsaken, att huvudparten av besättningens klövbärande djur redan varit sjuk under loppet av det sista året.

3) Då fall av mul- och klövsjuka uppträder i ettdera av de två länderna, är det andra landet förpliktat att på sätt nedan sägs bidra till utgifterna för sjukdomens bekämpande.

Förutsättning för dylikt bidrag skall vara att under punkt 2) här ovan nämnda föranstaltningar omedelbart igångsättas och oavbrutet upprätthållas samt att nedslaktning tillämpas i hela det smittade landet med undantag dock för sådana besättningar, beträffande vilka särskild överenskommelse träffas mellan de i punkt 7) omnämnda kommissionerna. Efter överenskommelse mellan de båda ländernas regeringar må ändring i nämnda föranstaltningar kunna ske, där det epizootologiska läget det påfordrar.

4) Den i punkt 3) angivna bidragsskyldigheten avser endast av statsmedel utgående ersättningar för inlösen av nedslaktade djur (slaktersättningar), däremot icke kostnader för djurens nedslaktning och nedgrävning och ej

¹ Förslaget föreligger även i dansk text, som här utslutits.

heller kostnader för desinfektion och serumbehandling, veterinärers resor eller andra utgifter för sjukdomens bekämpande.

5) Bidragsskyldigheten inträder, då slaktersättningarna överstiga åttahundratusen danska kronor. Bidraget utgår med belopp, motsvarande 40 procent av vad som i slaktersättningar överskjuter nämnda summa intill en sammanlagd slaktersättningskostnad av en miljon åttahundratusen danska kronor samt därefter med 50 procent.

Skulle under bidragstiden mul- och klövsjuka uppträda jämväl i det bidragsgivande landet, skall — sedan slaktersättningarna därstädes uppnått ett belopp av åttahundratusen danska kronor — å det upplöpande bidragsbeloppet avräknas ett belopp, motsvarande 40 respektive 50 procent av de slaktersättningar, som utgå i det bidragsgivande landet.

Vid bidragsberäkning i enlighet med vad ovan sägs skall från slaktersättningarna avdragas försäljningsvärdet av tillgodogjorda djurdelar.

6) Den totala bidragssumman från det ena landet till det andra begränsas till högst femhundratusen danska kronor. Intill dess detta maximum är nått, är det bidragsmottagande landet förpliktat att, därest icke mellan de båda ländernas regeringar annan överenskommelse träffas, fullfölja tillämpningen av nedslaktningsmetoden.

Såframt de båda ländernas regeringar vid den tidpunkt, då nämnda bidragsmaximum har uppnåtts, äro eniga om att alltjämt fortsätta med nedslaktning, kan den totala bidragssumman höjas till en miljon danska kronor.

7) Regeringen i vardera av de fördragsslutande länderna nedsätter en sakkunnig kommission att, under inbördes samverkan kommissionerna emellan, biträda i frågor, som avse tillämpningen av denna överenskommelse samt kontrollen av med bidragsutbetalningarna sammanhängande förhållanden. Allt för kontrollens utövande erforderligt material skall av vardera landet ställas till förfogande.

8) De två ländernas veterinära bestämmelser beröras icke av denna överenskommelse.

9) Ifrågavarande överenskommelse, som omedelbart träder i kraft, gäller intill utgången av mars månad 1939.

Bidrag, som i överenskommelsen avses, regleras snarast möjligt efter utgången av nämnda månad, varvid, därest fråga uppkommer om omräkning av svenskt mynt till danskt, sådan omräkning skall ske efter Sveriges riksbanks avista säljkurs å danska kronor å sista noteringsdagen i samma månad.

Till bekräftelse härav hava undertecknade, därtill behörigen befullmäktigade, underskrivit denna överenskommelse i två exemplar och försett densamma med sina sigill;

Som skedde i Stockholm den
